

CSUTAK GABI

Leia hercegnő hazafelé száguld

A tizennegyedik születésnapomat a Royale-ban ünnepeltük. Az iskola melletti kocsmá hirtelen bújt ki a földből, rögtön a forradalom után, megelőzve azt a rengeteg családi vállalkozást, amivel fél év múlva már tele volt a város. Joli néni és Karcsi bácsi nem engedhette meg magának, hogy megvágassa a vendégeit, így minden aggály nélkül kiszolgáltak minket is. A kedvünkért még szálra is lehetett cigit kapni. Ott porosodtak a pulton kúp alakú poharakban, mint az asztalokon a művirágcsokrok. Nem mindenkinek volt pénze egy teljes dobozra, ráadásul így nem buktunk le otthon.

Amint beléptem, Joli néni már töltötte is a kisfröccsöt. Zsolti, Andi és Üzsü pedig ott várt a törzsasztalunknál: mögöttük pálmafás poszter, előttük az ajándékaim. Az egyiket karácsonyi papírba csomagolták, így jól passzolt az égősorhoz, ami egész évben ott villogott fölöttünk. Anditól szegecses csuklódvédőt kaptam, Zsolti egy új Metallica-koncertfelvételt szerzett. Ő már akkor is tudta, mi a titkos kívánságom, amikor még Pompom mesekönyvekről álmodoztam. Üzsü mégis túltett mindenkin: halálfejes felvarrót hozott, amit a nagymamája hímezett egy Metal Hammerből kiválasztott minta alapján. Még patentekeket is vart rá, hogy könnyen feltehessem a dzsekimre. Korábban így hordtuk az iskolai karszámokat.

Üzsü azért kapta a nevét, mert úgy beszélt, mintha mindig kása lenne a szájában, ezért indokolatlanul gyakran használta a zsé betűt. Ő volt a helyi félkegyelmű. Azt mondta, azért ilyen, mert az ikertestvére elszívta előle a levegőt, amikor megszületett. De volt valami, amiben ő volt a legjobb: jelenetről jelenetre el tudta mesélni a Csillagok háborúját. Több ideig tartott, mint maga a film, mert részletesen elmagyarázott minden akciót, utána pedig szóról szóra elismételte a párbeszédet is. Házi bulikon sokszor előadta a műsorszámát – állandóan cserélődő hallgatóság mellett, persze –, és sosem hagyta abba, amíg oda nem ért, hogy: „És akkor mentek felfelé a betűk.”

Már két órája ünnepeltünk, amikor hirtelen lekapcsolták a zenét. Csak akkor vettük észre, hogy öt rendőr támasztja a pultot, unott arccal, mintha már régóta ott

* Csutak Gabi (író) 1977-ben született Szatmárnémetiben. Jelenleg Budapesten él. A kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetemen végzett filozófia szakon, majd a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen esztétikát, a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen pedig drámaírást tanult. *Csendélet sárkánnyal* című első novelláskötete 2017-ben jelent meg a JAK és a Prae.hu gondozásában. 2018-ban ő képviselte Magyarországot az Európai Elsőkönyvesek Fesztiválján. Ugyanebben az évben a Margó-díj döntőjébe jutott, és a KKM Publishing Hungary különdíjában részesült. Novelláit eddig angol, bolgár, észt, lengyel, horvát és szerb nyelvre fordították.

lennének. Karcsi bácsi falfehéren válaszolt a kérdéseikre, halántékáról az álláig csorgott a verejték. Minden mondatot meghajlással fejezett be, majd megtoldotta egy kézmozdulattal, ami leginkább egy félbehagyott szalutáláshoz hasonlított.

Az idősebbekkel kezdtek az igazoltatást. Ők sem voltak többek huszonöttnél, de már gyárban dolgoztak, és tetoválásuk is volt. A főrendőr először Slash személyijét kérte el. Többször ide-oda cikázott a tekintete a fénykép és a srác félmosolyba torzult arca között. Aztán gyanakodva kérdezett rá a nevére: Ludovic? Erre az egész bandából kirobbant a röhögés. Sokan nem is tudták, hogy Slasht valójában Lajosnak hívják, arról meg végképp nem volt fogalma senkinek, hogy mi a név román megfelelője. Slash arcáról eltűnt a mosoly, összeráncolt homlokkal nézte a személyijét, mintha aggódna, hogy mégsem az övé. Hobó, Sirkán és Gubli már rutinosabban válaszolt: illedelmesen elmondták, hogy kik ők, és miért vannak ott.

A felsősökkel már gond volt, csak egy-két személyi került elő, a többiek szemlésütve vonogatták a vállukat. A rendőr rájuk parancsolt, hogy álljanak a falhoz. Némi lökdösődés után három sorba tömörültek a kocsmá végében, mint egy leszidott kórus, akik várják, hogy ismét lendüljön a karmesteri pálca.

Minket hagytak a végére. Amikor odajöttek az asztalunkhoz, reflexből felálltunk, mint amikor az osztályba belépett egy tanár. A főrendőr addigra már nagyon belelendült a szerepébe, üvöltve kérdezte, hány évesek vagyunk. Azt hazudtam, hogy tizenhat, bár tudtam, hogy nem segít. Andi válaszát nem lehetett érteni, mert kitört belőle a zokogás.

Pár perc múlva kitereltek minket a kocsmából a bejárat előtt álló rabszállítóhoz, mégsem hittük el, hogy tényleg bevisznek minket. Lassan kapaszkodtunk fel a kocsira, mint egy álomban. Andival legbelülre kerültünk, egymással szembe a két keskeny padon. Már nem sírt, a dzsekije ujjával éppen szétkente az arcán a szemfestéket. Amint sorra felmászta a többiek is, egyre inkább a kocsi hátsó falához préselődtek. Látszott, hogy nem férünk be mind, de a rendőröket nem érdekelte. Tíz fiút a két pad közötti sávba tuszkoltak, még löktek is rajtuk egyet, mielőtt ránk csapták az ajtót.

Egy darabig semmit sem lehetett látni, csak éreztük az egymáshoz préselt izzadó testeket, ahogy elzárják előlünk a levegőt. Kintről csak annyi fény szivárgott be, hogy sejteni lehessen a körvonalakat. A srácok görnyedten álltak, megpróbálták kitámasztani magukat a kocsi tetejének vagy oldalának feszítve a karjukat. De minden kanyarban elvesztették az egyensúlyukat, ide-oda dülöngéltek, csak azért nem estek el, mert nem volt hozzá elég hely, kapkodva kerestek támasztékot, belegabalyodtak egymás végtagjaiba, és mire találtak egy viszonylagos nyugvópontot, már jött is a következő kanyar, megint összevissza hajlongtak, mint a hínár a tó mélyén.

Nyitott szemmel merültem, meg sem próbáltam kapálódzni, csak süllyedtem, mint egy kő az egyre sötétebb és zavarosabb vízben. Hagytam, hogy a hínár rátekeredjen a lábamra, és még lejjebb húzzon. Csak akkor kezdtem érezni, hogy mindjárt szétpattan a tüdőm a visszatartott levegőtől, de már nem akartam semmit, csak be-

lefúródni a hűvös iszapba. Egyre sötétebb lett, a lábamat bevonta a gumiszzerű massa, előbb csak a bokámat nyelte el, majd a lábszáramra és a térdemre is felkúszott, tudtam, ha már a combomat is megkaparintja, nem szabadulok többet, örökre ott maradok a tó alatti sötétségben.

Zsolti hangja rántott a felszínre: rátapadt az ablakra, ott, ahol kicsit lekopott a sötét festék, és tudósított minket, hogy éppen hol vagyunk. Ő mindig kitalálta a titkos kívánságokat. Egyre csak sorolta az utcaneveket, a boltokat, a fontosabb épületeket, néha még a krizantémbokrokat is a virágágyásban. Megnyugtató, hogy odakint még minden megvan, láttam magunkat a térképen, ki tudtam számolni, hány percig tarthat még az út. Az utcanevek ritmusához igazítottam a szívverésemet. Akkor vettem észre, hogy a sokkal halkabb monoton mormolást, ami mintha nagyon mélyről hallatszott volna. Üzsü volt az, de valami nem stimmelt vele, megakadt benne a lemez, pár mondat után újra és újra visszatért a film elejére. Felfeküdtem a vízre, és hagytam, hogy a két duruzsoló hullám a felszínen tartson:

ez a birodalmi őrállomás egy egész bolygó, ötös iskola, törvényszék, Tabac vendéglő, elpusztítására képes balkanyar jön, a piacnál vagyunk, jobbra a félbehagyott templom, Leia hercegnő, Deportált Mártírok utca, nyomában a birodalom, mészárszék, kenyérüzlet, fagyizó, hírnökeivel hazafelé száguld, már majdnem a hídnál, gyalogátjáró, virágbolt, a tervek, amelyek megmenthetik népét, toronyház, park, szökökút, szálloda, visszaállíthatják a galaxisban a szabadságot, Forradalom tér végre sikeres támadás, nagytemplom, pereces, a rendőrség utcája, a gonosz galaktikus birodalom, az épület mögött, hátsó kapu, a rendőrség udvarán vagyunk, réges-régen egy messzi-messzi galaxisban, javában dúl a polgárháború, titkos támaszpontjukról a felkelők először hajtottak végre sikeres támadást a gonosz Galaktikus birodalom ellen, az ütközet során hírszerzőik megkaparintották a halálsíllag titkos terveit, ez a birodalmi őrállomás egy egész bolygó elpusztítására képes. Leia hercegnő, nyomában a birodalom ügynökeivel, hazafelé száguld űrhajóján. Nála vannak a tervek, melyek megmenthetik népét, s visszaállíthatják a galaxisban a szabadságot... Réges-régen egy messzi-messzi galaxisban...

Nem tudom, hogy Üzsü hányszor kezdte előlről, mert ismét merülni kezdtem. Aztán már ott támolyogtunk hunyorogva a rendőrség kórház szagú folyosóin. Nem ülhettünk le a padlóhoz csavározott székekre, megint a falnál kellett sorakozni. Megfájdult a talpam az álldogálástól. Lábujjhegyre emelkedtem, aztán hátragördültem a sarkamra, aztán megint előre, megint hátra. Szemben a falon három kép koszcsíkkal keretezett nyoma, pont, mint az osztályban, ahol tavaly még a vezér képe lógott az ország és a pártcímer között. Hintáztam előre-hátra. Eszembe jutott egy régi szülnap, és a büntetés, amit még Zsolti Pompom-rajza miatt kaptam. Ő mindig kitalálta a titkos kívánságokat. A könyvet ugyan csak egy napra tudta kölcsönkérni, de zsír-

papírral lemásolta nekem a borítót, és kiszínezte ceruzával, szépen egyenletesen, mintha nyomtatott festék lenne.

Apám aznap dühösen jött haza, ezt már a kulcs zörgetéséből tudni lehetett. Amikor benyitott a szobámba, szinte ráfeküdtem a matekfüzetre, hogy lássa, milyen elmélyülten írom a leckét. Már majdnem becsukta maga után az ajtót, amikor meglátta az ágyam fölé kiragasztott színes rajzot, és üvöltöni kezdett. Egy mozdulattal le tépte, és galacsinná gyúrte, közben azt ismételte, hogy nézzem meg mit csináltam. Eltartott egy darabig, amíg rájöttem, hogy aalfesték miatt dühöng. Engedelmesen néztem, hogy mit csinált: négy sötétzöld folt maradt a világoszöld falon. Azt mondta, hogy térdepeljek az ágyhoz, és addig nézzem a falat, amíg nem szól, hogy elég, aztán becsapta maga mögött az ajtót. Alaposan megfigyeltem a foltokat, tekintetem ide-oda cikázott közöttük, az egyikén maradt egy kis papírréteg, a másik három még egészen nedves volt. Találgattam, hogy vajon mennyire szakadt el a rajz, ki lehet-e még simítani. Vasalóval esetleg? Csak a földre dobta vagy egyenesen a szemébe? Átázott, vagy ki lehet még menteni? Hátha nincs még tele a vödör, nehogy levigye valaki. Leültem a sarkamra, aztán vissza a szabályos térdepelésbe, mint amikor nagymamánál imádkozni kellett. Aztán megint le, megint fel, hogy ne zsibbadjon el a lábam. Latolgattam, mi lenne, ha párnát csempésznék a térdem alá, de végül nem mertem kockáztatni. Ringattam magam előre-hátra, amíg olyan sötét nem lett, hogy nem is látszóttak a foltok.

Közben már behívtak néhány srácot, ráérősen, egyenként, de még senki nem jött ki. Úgy képzeltem, hogy a végén megint össze fogunk préselődni, mint a rabszállítóban, csak most már a rendőrökkel is összefonódunk, aztán az egész szétpattan majd, mint a kiscigány a mesében.

Amikor beléptem csak két rendőr volt ott, egy fiatal, aki jegyzetfüzet fölé görnyedt, és egy idősebb, pengearcú, aki fel-alá sétált. A másik kijáratot nem vettem észre rögtön, beleolvadt a fal mintájába. A pengearcú kiborította a nyilonszatyorból az ajándékaimat. Mindent végigtapogatott, egy-egy tárgyat mintegy undorodva odébb lökött az asztalon, az egyik kazettát sokáig nézegette, forgatta, majd azt mondta, ígérem meg, hogy nem hallgatok soha többet ilyen zenét. „De hát hogy ígérhetnék ilyet?” – csúszott ki számon. Felröhögött. Nem tudhattam, hogy eleve viccelt, vagy bárgyú őszinteséggem neveltette meg, mint ahogy azt sem, hogy ez most ront vagy javít a helyzetemen. Éreztem, ahogy a fülemben meg az arcomon kicsapódik a székely.

Akkor jutott eszükbe, hogy még meg sem kérdezték a nevemet. Olyan rutinosan és gyorsan betűztem románul a családnévemet, hogy nem tudtak követni. Végül le kellett írnom. A pengearcú összeráncolt homlokkal nézte a reszketeg nyomtatott betűket, aztán megkérdezte, hogy nem a doktor úr lánya vagyok-e véletlenül? Bólintottam, és még jobban felizzott a fülemben. A pengearcúnak viszont azonnal kisimult a homloka, ráncai átvándoroltak a szája köré, és a lehető legmézesmázosabb hangon mondta, hogy, *á, a doktor úr és a főorvos asszony kislánya!* Ettől kezdve magázott, halmozta a kicsinyítő képzőket, és olyan szélesen vigyorgott, hogy még a leg-

hátsó fogtömése is látszott. Azt mondta, ideje megbeszélnie a szüleimmel ezt a problémácskát, és már tárcsázta is a számunkat a csillogó fekete telefonon. Koncentráltam, hogy ne vegyék fel. Már hallottam is apám hangjait: a pácienseknek fenntartott kedélyeskedő heherészést, a hozzátartozókhöz intézett lassan artikulált szavakat, a vészjósló suttogást, ahogy a tanáraink előtt beszélt velem. Elképzelni sem tudtam, hogyan beszélne egy rendőrrel. Visszatartott lélegzettel számoltam a csörgéseket:

...
réges-régen
...
egy messzi-messzi galaxisban
...
javában dúl a polgárháború
...
titkos támaszpontjukról a felkelők
...
először hajtottak végre
...
sikeres támadást
...
a gonosz Galaktikus birodalom ellen
...
az ütközet során hírszerzőik
...
megkaparintották a halálcsillag titkos terveit
...
ez a birodalmi őrállomás
...
egy egész bolygó elpusztítására képes
...
Leia hercegnő
...
nyomában a birodalom ügynökeivel
...
hazafelé száguld űrhajóján.

A pengearcú türelmesen várt, mosolyba dermedve, mintha figyelnék minden rezdülését. Amikor már másodjára is hiába próbálkozott, letette a kagylót, egyenként visszarakosgatta az ajándékaimat a szatyorba, és a hátsó kijáratához kísért. Kitérte az ajtót, és mélyen a szemembe nézve megkért, hogy feltétlenül adjam át a szüleimnek Poumboiu őrmester szívélyes üdvözlését.